MEDITERRÀNIA

L'Associació de Museus Marítims de la Mediterrània, una iniciativa al servei del nostre patrimoni marítim

Olga López Miguel
Cap del Centre de Documentació Marítima. Membre del Comitè Executiu de l'AMMM

■ UN LLARG PERIPLE MEDITERRANI

Ara fa vuit anys, les Drassanes de Barcelona van esdevenir l'escenari de la primera trobada internacional de museus marítims que se celebrava a l'àrea mediterrània. Efectivament, l'any 1993 el Museu Marítim de Barcelona va ser l'encarregat d'organitzar la VIII Conferència Internacional de l'ICMM (International Congress of Maritime Museums), organisme que agrupa les institucions museístiques dedicades al patrimoni marítim més importants del món.

En el si d'aquest congrés es va gestar un ambiciós projecte que va veure la llum a final de 1998 i que va iniciar un camí que volem que sigui llarg i, sobretot, fructífer: la constitució de l'Associació de Museus Marítims de la Mediterrània. Val la pena, però, anar una mica enrera i fer memòria sobre com i per què s'impulsà aquesta iniciativa.

L'ICMM s'havia constituït durant la dècada dels anys 70 aplegant els museus marítims més rellevants de l'àrea d'influència de la cultura anglosaxona. Aquest congrés estava, doncs, força arrelat a la Gran Bretanya i als Estats Units, i en països com Suècia, Holanda, Dinamarca o Noruega, on el pes de la cultura marítima i la preocupació pel patrimoni marítim havia assolit un grau de desenvolupament molt considerable.

Encara que el Museu Marítim de Barcelona n'havia format part des de l'inici, és cert que la presència d'institucions de l'àmbit mediterrani era i és encara força reduïda, fet que es contemplava des de l'ICMM amb una preocupació creixent, coneixedors com eren tots els professionals de l'estat precari en què es troba el patrimoni marítim mediterrani.

Fruit d'aquesta preocupació va ser l'elecció del Museu Marítim de Barcelona no només com a amfitrió, sinó tam-

A la fotografia, barques catalanes a la població de Cotlliure (França).

bé com a organitzador, de la conferència que hem esmentat, la trobada que cada tres anys reuneix la major part dels integrants de l'organització i on es donen a conèixer i es debaten els temes que afecten la gestió del patrimoni marítim i els projectes rellevants que s'estan duent a terme arreu del món.

La celebració del congrés de l'ICMM a Barcelona perseguia com a objectius prioritaris atreure l'atenció i augmentar el coneixement sobre el ric patrimoni marítim de l'àrea mediterrània, i consolidar el paper del Museu Marítim de Barcelona com a eix vertebrador de la coordinació de les institucions museístiques de caire marítim que actuaven en aquest àmbit geogràfic.

Aquesta voluntat, clarament expressada pel comitè executiu de l'associació, anava acompanyada del traspàs de la responsabilitat de crear, en l'àmbit mediterrani, un organisme que aplegués museus marítims, centres de gestió patrimonial, entitats i particulars, vinculats a la gestió del patrimoni marítim i interessats a desenvolupar accions encaminades a la salvaguarda, conservació, estudi i difusió d'una cultura marítima tan important com la generada a la Mediterrània.



A partir d'aquell moment, el Museu Marítim de Barcelona va posar en marxa diverses iniciatives amb la finalitat d'assolir aquest objectiu. La primera va ser la convocatòria del I Fòrum de Debat sobre el Patrimoni Marítim de la Mediterrània, una trobada dirigida a professionals celebrada a Barcelona que es pretenia que esdevingués un espai de debat permanent i d'intercanvi d'experiències i coneixements.

La continuïtat d'aquestes convocatòries —el mes de novembre passat se'n va celebrar la vuitena edició— posa de manifest l'èxit i l'arrelament que la iniciativa ha tingut entre els agents gestors del patrimoni marítim a la Mediterrània.

Però calia fer un pas endavant. La voluntat explícita del Museu Marítim de Barcelona, compartida per la resta de museus marítims que s'havien trobat en aquests fòrums, era aconseguir una estructura de caire permanent que permetés la coordinació d'accions i la comunicació continuada entre professionals, i que se superés l'estadi de trobades esporàdiques.

Així doncs, des del museu es va iniciar el llarg camí que havia de portar a la constitució de l'Associació de Museus Marítims de la Mediterrània, que va culminar durant el V Fòrum del Patrimoni Marítim, que es va celebrar el novembre de 1998 a la ciutat croata de Dubrovnik, amb la signatura de l'acta fundacional.

■ L'AMMM, UNA ESTRUCTURA PERMANENT DEDICADA AL PATRIMONI MARÍTIM

L'Associació de Museus Marítims de la Mediterrània (AMMM) és una entitat que aplega museus marítims, institucions gestores de patrimoni i entitats culturals que actuen en l'àmbit del patrimoni marítim de la conca mediterrània. L'AMMM neix amb la voluntat de garantir la preservació de la història i la cultura marítimes enteses en un sentit ampli, i assegurar-ne la interpretació seguint uns estàndards de qualitat, convençuts que el rigor científic i la preocupació per elaborar productes de qualitat són el millor mitjà per preservar la nostra riquesa patrimonial, tant en les manifestacions materials com intel•lectuals.

El coneixement és el punt de partida i la clau per assolir aquesta qualitat. Per aquest motiu, l'associació s'ha fixat com a objectiu prioritari prestar especial atenció a la formació permanent dels professionals i l'impuls a la recerca en el camp del patrimoni marítim. Els mitjans triats per aconseguir-ho han estat, principalment, la celebració anual dels fòrums de debat sobre el patrimoni marítim a

Imatge de final del segle XIX d'una embarcació tradicional de les costes de Croàcia.



la Mediterrània i la comunicació permanent entre els professionals, es crea així un espai de debat i intercanvi que incentivi el desenvolupament de projectes de recerca i experiències que ens ajudin a conèixer i comunicar més bé el nostre patrimoni. Un patrimoni que, malauradament, es troba en una situació de permanent risc d'oblit i desaparició. En conseqüència, l'AMMM pretén prestar especial atenció a la salvaguarda i protecció de tots els vestigis de l'activitat de l'home vinculada a la mar a partir del seguiment de les accions i projectes que es desenvolupen en aquest camp i promovent una legislació que afavoreixi la protecció d'aquest patrimoni. Però sabem també que el treball en solitari és, sovint, inabastable per a institucions dotades de mitjans escassos i amb parcel·les d'actuació limitades. Per això, la cooperació constitueix per a l'associació un dels eixos d'actuació fonamentals, que ha de permetre en el futur garantir l'èxit de les accions empreses.

□ UN PROJECTE INTEGRADOR

Des del començament, l'associació ha volgut esdevenir un marc integrador, fugint del corporativisme. Per aquest motiu, l'AMMM és formada no només per museus marítims sinó també per museus no especialitzats que custodien col·leccions integrades per elements patrimonials marítims, i persones físiques o jurídiques que treballen o estan interessades en el patrimoni marítim, en qualsevol de les seves manifestacions.

Així doncs, l'associació és oberta també a investigadors, institucions educatives, organitzacions oceanogràfiques i científiques, vaixells històrics i entitats o particulars que vulguin contribuir amb la seva tasca a la protecció, estudi i difusió de l'herència marítima a la Mediterrània.

Encara que l'associació té tot just dos anys escassos de vida activa, ha aconseguit reunir representants de la pràctica totalitat dels estats europeus mediterranis (Espanya, França, Itàlia, Eslovènia, Croàcia, Grècia i Malta). El gran repte per al futur immediat és l'ampliació d'aquesta xarxa augmentant el nombre de socis i l'expansió de la nostra iniciativa a d'altres territoris, per tal d'assegurar la presència de representants de tota la Mediterrània, en una aposta decidida pel diàleg entre cultures i per la cooperació internacional.

□ LES LÍNIES D'ACTUACIÓ

L'AMMM s'ha dotat d'una estructura composta per un comitè executiu, la presidència del qual és en mans del Museu Marítim de Barcelona, i per l'assemblea general, formada per tots els membres de l'associació. A més, tots els socis poden desenvolupar una tasca activa en el marc dels comitès de treball centrats en diversos camps d'interès i en els comitès territorials, que pretenen aplegar tots els socis d'una determinada àrea geogràfica, per tal de millorar la seva coordinació en les actuacions tant dins com fora de l'associació.

En l'actualitat, existeixen quatre comitès de treball dedicats a la preservació de vaixells històrics i la legislació sobre patrimoni marítim, l'arqueologia subaquàtica, l'educació als museus i la documentació del patrimoni marítim. La tasca d'aquests comitès és una peça clau tant per activar la vida de l'associació com per omplir de continguts les trobades professionals que se celebren cada any. Els comitès han d'esdevenir el motor generador d'idees, de propostes i de projectes que reflectiran les inquietuds dels professionals davant la situació en què viuen els nostres museus i el nostre patrimoni. Constituiran el nucli viu a partir del qual s'engegarà una dinàmica que volem que integri tots els agents de la societat per tal d'obtenir èxit en l'intent permanent de salvaguardar, protegir, estudiar i difondre la riquesa de la nostra cultura marítima.

Per aquest motiu, l'AMMM participa en el projecte «Mediterrània. El patrimoni marítim com a vehicle de comunicació entre cultures» que, dins el marc del programa Cultura 2000 de la Comissió Europea, desenvoluparà durant els propers anys un seguit d'activitats de cooperació transnacional per tal de consolidar una xarxa mediterrània dedicada al patrimoni marítim.